

ДИПЛОМАЦИЯТА НА АВТОНОМНА СЪРБИЯ:

В КОНТЕКСТА НА ОТНОШЕНИЯТА С БЪЛГАРИТЕ

Свободноизбираемо ателие,

МП “Дипломация и разузнаване”

Лектор:

ас. Ваня Рачева

Начална среща:

Дисциплината цели да запълни пропуските в познанията на студентите за политическата и дипломатическа история на Сърбия и на сърбите от XIX в. и за българо-сръбските отношения и контакти по това време. Заниманията стимулират работата с архиви и познаването на историографията, а също и разчитането на сюжети, за които липсват достатъчно документи, каквито са много от дипломатическите и шпионски сюжети в историята.

Модули:

- ✓ Статут и институционално развитие на княжество Сърбия от 1830 до 1878 г.;
- ✓ Дипломацията на автономна Сърбия: структури, правомощия, представители;
- ✓ Българи на служба на сръбските князе и на сръбската държава и сръбска агентурна мрежа сред българите (до 1878 г.);

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

ИСТОРИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ

Магистърска програма „Дипломация и разузнаване“

ПРОГРАМА

на свободноизбираемо ателие

„Дипломацията на автономна Сърбия (1830 – 1878)

в контекста на отношенията с българите“

Учебният план е утвърден на Академически съвет с протокол № 6 от 30.03.2016 г.

Дисциплината *„Дипломацията на автономна Сърбия в контекста на отношенията с българите“* има за цел да подпомогне запълването на пропуските във фактологичните познания за политическата и дипломатическа история на Сърбия и на сърбите от XIX в. от една страна, и за българо-сръбските отношения и контакти по същото време, от друга. Заниманията в курса стимулират работата с архиви и познаването на историографията, но също така и „разчитането“ на сюжети, за които липсват достатъчно „документи“, каквито са много от дипломатическите и шпионски теми в историята. За целта е особено подходяща историята на дипломацията на автономното Княжество Сърбия (1830 – 1878). Подбраните практически модули позволяват в зависимост от интересите на студентите в групата семестриалната работа да се провежда както върху всички посочени примерни теми, така и да се задълбочи само върху част от тях. Семинарните занятия стимулират обогатяването на индивидуалните им умения за анализ, съпоставка и критично мислене и писане.

Изисквания за работа и оценка: Оценяването тече през целия семестър и крайната оценка е комплексен резултат от няколко практически задачи. Курсът започва с общ тест за входящо ниво (който съдържа фактологични въпроси и практически казус за решаване) и завършва също с текст в края на семестъра; успешното решаване на изходното ниво носи 50 % от крайната оценка. Студентът работи по различни задачи в цикъла на обучение като отделните етапи (намиране и оформяне на библиография, изготвяне на конспект, анотация и презентация по предварителна задача) се проверяват и оценяват периодично от преподавателя. Участието през семестъра формира останалите 50 % от оценката.

Тематични модули:

I. Статут и институционално развитие на княжество Сърбия от 1830 до 1878 г.:

- периодът от края на Второто сръбско въстание (1815) до издаването на султански ферман за автономия (1830 – 1833);

- 1830 – 1839 – 1842 г.;
- 1842 – 1858 г.;
- 1858 – 1868 г.;
- 1868 – 1878 г.;
- международна регламентация на сръбската автономия.

II. Дипломатията на автономна Сърбия: структури, правомощия, представители:

- Търговско (и дипломатическо) агентство в Букурещ;
- Капукехаялък в Цариград (служители, отношения с Портата и с посолствата на Великите сили, контакти с цариградските българи);
 - Сръбски тайни и явни представители в Русия и в Австрия – осъществяване на дипломатически акции, преговори, посредничества и т.н в условия на автономност;
 - Чужди консулства и представителства в Белград (създаване, представители, отношения, механизми за прокарване на политики).

III. Българи на служба на сръбските князе и на сръбската държава (Михаил Герман, братя Мустакови, Михаил Георгиевич, Панта х. Стоило и др.) и сръбска агентурна мрежа сред българите (казусът Стефан Веркович) до 1878 г.

Литература:

Забележка: Посочената литература е само примерна и подлежи на допълване и конкретизиране в зависимост от предпочитанията и избора на студентите

Антонијевић, Др. Карађорђе и Милош. Мит и политика. Београд, 2007

Бойчева, В. Сравнителна характеристика на българското и сръбското училище в първата половина на XIX век. – ГСУ Филолг. факултет, 1975, т. 58

Бойчева, В. Отпечатване на български книги в сръбски печатници през 1833 – 1859 г. (По документи и материали из сръбските архиви). – Изв. на Народната библиотека „Кирил и Методий”, 1976, т. XIV (XX)

Внешняя политика России XIX и начала XX века. Документы российского министерства иностранных дел. Сер. I (1801 – 1815). Сер. II. (1815 – 1830). Москва, 1960 – 1995

Војводић, М. Путеви српске дипломатије. Огледи о спољној политици Србије у XIX и XX в. Београд, 1999

Гавриловић, М. Милош Обреновић и Вук Ст. Караџић. – Летопис Матице српске, 1908, № 215, 1–27; № 252, 45–108

Гавриловић, М. Милош Обреновић. Књ. I (1813 – 1820). Београд, 1908; Књ. II (1821 – 1826). Београд, 1909; Књ. III (1827 – 1835). Београд, 1912

Гавриловић, М. Ичков мир. – В: *Гавриловић, М.* Из нове српске историје. Београд, 1926

Гавриловић, Н. Српско-румунски дипломатски односи у доба борбе српског народа са Турцима за независност (1839 – 1878). – У: Србија и ослобођење српског народа у Турској 1804 – 1912. Зборник радова са научног скупа, 2 и 3.12.1999 г. Београд, 2003, 137–142

Грађа за историју бугарског народа из Архива Србије. Књ. I (1820 – 1856). Ур. К. Џамбазовски. Београд, 1987

Дамянов, И. Нишкото вџстание през 1841 г. и европејската дипломатия. Софија, 1992

Борђевић, М. Политичка историја Србије XIX и XX века. I. (1804 – 1813). Београд, 1956

Димова, В. Книгоиздаването на Балканите и формирането на българската вџзрожденска интелигенција. – В: Проблеми на балканската история. Софија

Дипломатско представништво Србије у Цариграду. Т. I. 1830 – 1858. Прир. М. Перишић, А. Марковић, Св. Рајак. Докумената. Књ. 2. Т. I. Београд, 2015

Дипломатско представништво Србије у Цариграду. Том II. 1859 – 1868. Прир. М. Перишић, А. Марковић, Св. Рајак. Докумената. Књ. 2. Т. II. Београд, 2015

Добрашинович, Г. Български материали в архива на Вук Караджич. – Литературна мисъл, 1975, № 6

Документи за Българското вџзраждане от архива на Стефан И. Веркович. 1860 – 1893. Съст. Д. Велева и Тр. Въллов. Софија, 1969

Други српско-турски рат 1877 – 1878 и ослобођење Југоисточне Србије. Породом 120-годишњице. Ур. В. Стојанчевић. Београд, 2001

Дурковић-Јакшић, Љ. Југословенско – Пољска сарадња 1772 – 1840. Нови Сад, 1971

Борђевић, М. Р. Питање самоуправе Србије 1791 – 1830 г. Београд, 1972

Џамбазовски, К. Културно-општествените врски на македонците со Србија во текот на XIX в. Скопије, 1960

Џамбазовски, К. Културно-политичке везе бугара с Кнежевином Србијом. Београд, 1982

Џамбазовски, К. Привредне везе бугаре Кнежевином Србијом у доба кнеза Милоша Обреновића и уставобранитеља. Београд, 1986

Игњатовић, Ђ. Прилог проучавању Вукових веза са бугарима. – В: Ковчежић. Прилози и грађа о Доситеју и Вуку. Књ. VI. Београд, 1964/5, 64–89

История Балкан: Век девятнадцатый (до Крымской войны). Москва, 2011

История Балкан: Судьбоносное двадцатилетие (1856 – 1878 гг.). Москва, 2013

Јовановић, В. Тајна полиција Кнежевине Србија. (Политичко насиље и управљачке стратегии у Србији 19 века). Београд, 2012

Jovanović, N. Dvor kneza Aleksandra Karadorđevića. 1842 – 1858. Prva knjiga o prvom srpskom dvoru. Beograd, 2010

Карасев, А. В. Кнезь Михаил Обренович и И. Гарашанин: внешнеполитические цели Сербского княжества. – Във: В „интерьере” Балкан. Юб. сборник в честь И. С. Достян. Москва, 2010, 310–327

Караџић, В. Михаило Теодоровић Герман. – В: *Караџић, В.* Животи српских војвода и других знаменитих срба. Београд, 1961

Касабов, И. Моите спомени от Възраждането на България с революционни идеи. Съст. Ц. Билярски. София, 2009

Конев, Ил. Българо-сръбски литературни взаимоотношения през XIX в. (До Освобождението). София, 1964

Конев, Ил. Българо-сръбски и българо-хърватски взаимоотношения. (Материали и документи). София, 1966

Конев, Ил. Вук Караджич за българите и европейската българистика. София, 2007

Конобеев, В. Българското националноосвободително движение. Идеология, програма, развитие. София, 1972

Крестић, В., Н. Петровић. Протокол кнеза Милоша Обреновића 1824 – 1825. Београд, 1973

Манчев, К. Сърбия и сръбско-българските отношения 1804 – 2010. София, 2014

Маринковић, М. Турска канцеларија кнеза Милоша Обреновића (1815 – 1839). Београд, 1999

Митев, П. Дискусионни и нерешени въпроси по въстанието от 1850 г. – Българско Възраждане. Идеи, личности, събития, 2010, т. 12, 216–228

Мишкова, Д. Приспособяване на свободата. Модерност – легитимност в Сърбия и Румъния през XIX в. София, 2001

Москва – Србија. Београд – Русија. Докумената и материјали. Т. 2. Друштвене и политичке везе 1804 – 1878. Прир. М. Јовановић и др. Београд / Москва, 2011

Петровић, М. Финансије и установе обновљене Србије до 1842. Т. 1. Београд, 1897; Т. 2. Београд, 1899; Т. 3. Београд, 1901

Политические и культурные отношения России и Сербии в 30 – 50-е годы XIX века. Документы Российского МИД. Сост. Е. П. Кудрявцева. Москва, 2013

Полк, У. Съседни и чужденци. Основи на външната политика. София, 2002

Протокол и регистар Шабачког магистрата од 1808 до 1812 године. Прир. Р. Ј. Поповић. Београд, 2010

Протокол магистрата нахије Поречке (1828 – 1832). Уред. Н. Плавшић, Ал. Миловановић. Неготин, 2012

Ристић, Ј. Спољашњи одношаји Србије. Београд, 1887

Ристић, Ј. Дипломатска историја Србије за време српских ратова за ослобођење и независност 1875 – 1878. Књ. 1. Београд, 1896; Књ. 2. Други рат. Београд, 1898

Ристић, Ј. Преписка између кнеза Михаила Обреновића III и српског заступника у Цариграду Јована Ристића. 1861 – 1867. Београд, 1897

Рачева, В. За благотворителната дейност на българската емиграция от Букурещ през първата половина на XIX в. – В: Дарителство и взаимопомощ в българското общество (XVI – началото на XX в.). София, 2003, 153–192

- Рачева, В.* Хайдут Велко Петров(ич) на синура на българо-сръбските политически отношения в зората на балканския национализъм. – Минало, 2008, бр. 4, 32 – 43
- Рачева, В.* За един агент на княз Милош Обренович. Или щрих от политическата кариера на Димитър Мустаков. – В: Балканските измерения на фамилията Мустакови. Сб. с материали от Международна научна конференция Габрово, 18 – 19 септември 2007. София, 2008, 200–238
- Рачева, В.* Сърбия в края на 20-те и началото на 30-те години на XIX век: от османски пашалък към автономно наследствено княжество. (Сборник с документи „Поречки магистрат“). – Српске студије, Београд, књ. 4, 353–363
- Самарџић, М.* Европа и обележавање граница Србије (1878 – 1879). Нови Сад, 2006
- Самарџић, М.* Од Сан Стефана до Сливнице. Србија против Бугарске (1878 – 1886). Нови Сад, 2008
- Србија 1878.* Документи. Приред. Михаило Војовдић и др. Коло LXXI, књ. 473. Београд, 1978
- Срби у Хабсбуршкој монархији. 1792 – 1849.* Нови Сад, 1994
- Стојанчевић, В.* Кнез Милош према Бугарској и Бугари. – Историјски гласник, 1954, № 4, 65–89
- Стателова, Е.* Българо-сръбските отношения след създаването на Княжество България (1879 – 1885). – В: Сръбско-българската война 1885. Сборник статии. София, 1985, 13–30
- Стојанчевић, В.* Кнез Милош и Источна Србија (1833 – 1838). Београд, 1957; фототипно Неготин, 2013
- Стојанчевић, В.* Из историјске прошлости Источне Србије (1804 – 1833). Зајечар, 1983
- Стојанчевић, В.* Србија и Бугари, 1804 – 1878. Београд, 1988
- Стојанчевић, В.* Србија и ослободилачки покрет на Балканском полуострву у XIX веку. Београд, 1990
- Страњаковић, Д.* Политичка пропаганда Србије у југословенским покрајинама 1844 – 1858 г. Београд, 1936
- Трайков, В.* Раковски и балканските народи. София, 1971
- Шарова, К.* Втората българска легия в Белград (1867 – 1868). – В: В памет на акад. Михаил Димитров. Изследвания по Българско възраждане. София, 1974, 445–503
- Шарова, К.* Любен Каравелов и Светозар Маркович за освобождението на южните славяни. Паралели. – В: Светозар Марковић и Љубен Каравелов у контексту словенские књижевности и културе. Београд, 1992, 53–72
- Јагодић, М.* Нови крајеви Србије (1912 – 1915). Београд, 2013
- Jagodić, M.* Failed Conspiracy: Organization and Preparation of the Serbian Uprising against Ottoman Rule in 1840 – 1841. – Limes, 2015, broj 3 The Bicentennial of the Congress of Vienna 1815: Legitimacy on the Periphery, 39–64
- Јагодић, М.* Србија и Стара Србија (1839 – 1868). Наслеђе на југу. Библиотека Полихистор, књ. XV. Београд, 2016